

AĞARZA RÜSTƏMOV

*Naxçıvan Dövlət Universitetinin professoru,
iqtisad elmləri doktoru***HEYDƏR ƏLİYEV: NAXÇIVAN MR-DA AQRAR ISLAHATLAR,
ONUN NƏTİCƏLƏRİ, PROBLEMLƏR VƏ PERSPEKTİVLƏR**

Açar sözlər: *aqrar sektor, inkişaf tempi, kənd təsərrüfatı, iqtisadi aktivlik, yerli tələbat, innovasiya*

Ключевые слова: *аграрный сектор, темпы развития, сельское хозяйство, экономическая активность, местная потребность, инновация.*

Keywords: *agrarian sector, development tempo, agriculture, economic activity, local demand, innovation*

Məqalədə ümummilli lider H.Əliyevin Naxçıvan MR-da əsasını qoyduğu aqrar islahatlar, ölkə rəhbərliyinə qaydıışından sonra həyata keçirdiyi aqrar siyasət və onun muxtar respublikanın kənd təsərrüfatına təsiri məsələləri araşdırılmışdır. Alınan nəticələr qiymətləndirilərək iqtisadi siyasətə uyğun olaraq regionda problemlərin həlli istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir.

Milli iqtisadiyyatımızın inzibati amiranəlik sistemindən bazar münasibətlərinə transformasiya olunduğu dövr ölkəmizdə ictimai həyatın demək olar ki, bütün sahələrində islahatların aparılmasını vacib bir şərt kimi ortaya qoymuşdu. Bunun əsas səbəbləri kimi uzun illər ərzində qurulmuş birlikdaxili sabit istehsal-təsərrüfat əlaqələrinin dağılması, dövlətin yeni şəraitdə, xüsusilə də aqrar sektor üzrə öz tənzimləmə funksiyalarını lazımi şəkildə yerinə yetirə bilməməsi, kəskin sosial-siyasi böhranlar, ölkəmizin bir sıra mühüm kənd təsərrüfatı rayonlarının düşmən işğalına məruz qalması, ölkə daxilində sektorlararası iqtisadi əlaqələrin qırılması, qiymətlərin radikal şəkildə liberallaşdırılması və. s göstərmək olar. Nəticədə aqrar sektorda istehsal kəskin aşağı düşmüş, bir sıra aqrar sektor müəssisələri dağılmış, ənənəvi bazarlar itirilmiş, kənd təsərrüfatı məhsullarımız daxili bazarda belə, xarici ölkə məhsulları ilə rəqabət apara bilməyəcək səviyyəyə düşmüşdür. Bütün bu baş verənləri aqrar sektorun ölkə iqtisadiyyatındakı rolu baxımından qiymətləndirdikdə bu sektorda aparılan islahatların nə qədər zəruri olduğu açıq bir şəkildə ortaya çıxmış olur.

Belə gərgin dövrdə ölkənin dərin siyasi-iqtisadi böhrandan çıxarılması, zamanın nəbzini tutan uzaqqörən siyasətçi sayəsində mümkün ola bilərdi ki, tanrının lütfü sayəsində ümummilli lider Heydər Əliyev Naxçıvana qayıtdı. Blokada şəraitində yaşayan, bu səbəbdən də Azərbaycanın digər ərazilərindən təcrid olunan Naxçıvan Muxtar Respublikasının hərtərəfli inkişafına göstərilən diqqət və qayğının əsası müstəqil Azərbaycanın qurucusu, dahi lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuşdur.

1990-cı ilin keşməkeşli iyul günlərində doğma vətəninə qayıdaraq xalqa nicat və qurtuluş yolunu göstərən ulu öndər Naxçıvanda Azərbaycan xalqının müstəqilliyi və firavanlığı naminə yorulmadan çalışırdı. Həmin vaxtlar ölkəmizin xüsusilə ağır iqtisadi vəziyyətə düşmüş regionu olan Naxçıvan Muxtar Respublikasında naxçıvanlılarla birgə çətin şəraitdə yaşayan, xalqın təkidli tələbi ilə 1991-ci ilin sentyabrında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi-

Tarix və onun problemləri, №2 2013

nin Sədri seçilən Heydər Əliyevin apardığı gərgin işlər sayəsində bölgəni bu ağır vəziyyətdən qurtarmaq mümkün oldu. Onun rəhbərliyi ilə həyata keçirilən antiböhran tədbirlərinin əsas istiqamətlərini siyasi sabitlik, iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə yollarının tapılması, xarici ticarət və əməkdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsi təşkil edirdi.

1991-ci ildə Sovetlər İttifaqının dağılmasından və Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsindən sonra qarşısında duran həlli vacib problemlərdən biri də yeni torpaq siyasətinin həyata keçirilməsi, torpaq islahatlarının aparılması idi. Sovetlər İttifaqında mövcud olan asılı iqtisadiyyat sisteminin dağılması digər respublikalar kimi Azərbaycanı da ağır iqtisadi böhrana saldı. Respublikanı bu böhrandan çıxarmanın yeganə və düzgün yolu ölkə iqtisadiyyatını qısa bir müddətə yeni iqtisadi əsaslarla bərpa etmək idi ki, bunun da həyata keçirilməsi üçün ilk növbədə torpaq islahatları aparılmalı idi. Müstəqil Azərbaycanın yeni həyata başlaması üçün vacib olan bütün digər məsələlər kimi torpaq islahatlarının aparılması da ulu öndərimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsindən sonra başladı.

Azərbaycanda ilk dəfə olaraq aqrar sahədə iqtisadi islahatlara başlandı. 1992-ci il aprelin 6-da Ali Məclisin sessiyasında iqtisadi islahatlarla bağlı məsələlər muzakirə edildi: “Naxçıvan Muxtar Respublikasında zərərli işləyən kolxoz və sovxozlar haqqında” və “Rentabelli işləyən kolxoz və sovxozların ictimai mal-qarasının özəlləşdirilməsi haqqında”. İlk növbədə Culfa rayonunun Şurut və Gal kimi sərhəd kəndlərində eksperimental qaydada torpaq islahatlarına başlandı. Torpaqlar pay norması əsasında həmin kəndlərdə yaşayan əhaliyə paylandı. Kənddə yaşayan hər bir kəndliyə sahibkar hüququ verildi [1].

Əsaslı məhz ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən hələ Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəhbərlik etdiyi dövrdə Culfa rayonunun Şurut və Gal kəndlərində həyata keçirilməklə qoyulan torpaq islahatları o, respublika Prezidenti seçildəndən sonra bütün ölkəyə tətbiq edildi. Bu proses dünyada analoqu olmayan bir şəkildə, yəni torpaqların pulsuz olaraq əvəzsiz pay kimi vətəndaşlara verilməsi ilə həyata keçirildi. 1995-ci ildən başlayaraq torpaq islahatlarının həyata keçirilməsi ilə bağlı mükəmməl hüquqi baza yaradıldı, 52-dən artıq fərman, sərəncam və digər hüquqi aktlar hazırlandı.

Onun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ümumxalq müzakirələrindən sonra torpaq islahatı proqramı hazırlandı və bu proqram əsasında torpaq islahatlarının həyata keçirilməsini təmin edən hüquqi baza formalaşdırıldı. “Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının 16 iyul 1996-cı il tarixli Qanunu, “Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında” Azərbaycan Respublikasının 22 dekabr 1998-ci il tarixli Qanunu, “Torpaq icarəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 12 mart 1999-cu il tarixli Qanunu, Azərbaycan Respublikasının 25 iyun 1999-cu il tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsi”, Azərbaycan Respublikasının 7 may 1999-cu il tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Torpaq Məcəlləsi” və digər hüquqi - Normativ aktlar ölkədə torpaq islahatlarını həyata keçirməyə əsaslı zəmin yaratdı. “Aqrar islahatların həyata keçirilməsini təmin edən bəzi normativ-hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 yanvar 1997-ci il tarixli fərmanından sonra islahatların həyata keçirilməsi prosesi daha da sürətləndi.

Respublikamızda aparılan torpaq islahatları digər MDB ölkələrinin daim marağına səbəb olmuş, bu sahədə Azərbaycanda yaradılan hüquqi baza dərindən öyrənilmiş, prosesin idarə edilməsi və həyata keçirilməsi mexanizmlərinə xüsusi diqqət yönəldilmişdir. Həmin məqsədlə Ukrayna, Rusiya, Belorusiya, Qazaxıstan və digər dövlətlər Azərbaycan təcrübəsindən yararlanmaq qərarına gəlmişlər [5].

Məhz ölkənin aqrar-iqtisadi siyasətinin müəllifi, böyük dövlət adamı Heydər Əliyevin sosial-ədalət prinsipinə söykənən yuxardakı tezisləri əsasında formalaşdırılan və 1993-2003-cü illərdə onun 52-dən artıq Fərman və Sərəncamları ilə qanuniləşdirilən, düzgün icra mexanizmləri ilə həyata keçirilən aqrar siyasətin nəticəsi Azərbaycanda aqrar sahənin günü-gündən inkişafına səbəb oldu.

Qeyd etmək lazımdır ki, qəbul edilən kifayət qədər mükəmməl qanunların sayəsində bu gün dövlət mülkiyyətində saxlanılan və bələdiyyə mülkiyyətinə verilən torpaqlar da son nəticədə Azərbaycan vətəndaşlarının rifahı naminə istifadə edilir. Belə ki, bələdiyyə mülkiyyətinə verilən torpaqlar alqı-satqı, istifadə, icarə və s. qaydalarda, dövlət mülkiyyətində olan torpaqlar da yenə icarə və istifadə qaydasında əhalinin xidmətinə verilir. Nəticə etibarilə bütün qanunlar ölkədə aqrar sahənin inkişafına hüquqi əsas yaratmaqla xalqın maddi rifahının yaxşılaşdırılmasına zəmin yaratmış olur.

2005-cü ilin 01 iyun tarixinə olan məlumata görə torpaq payı alacaq 3432046 subyektin (871779 ailədən) hamısına torpaq payları naturada ayrılaraq sahiblərinə verilmişdir ki, bu da özəlləşəcək torpaqlardan pay almaq hüququ olan cəmi subyektlərin 100 %-ni təşkil edir.

Planlı iqtisadiyyatın çökməsinin, kolxoz və sovxoz infrastrukturunun dağılmasının ardınca işğalçı Ermənistan tərəfindən tətbiq olunan blokada rejimi Naxçıvan MR- da ərzaq təminatı proseslərinə ikinci böyük zərbə olmaqla gərginliyi daha da artırmış oldu. Əgər ilk illərdə ərzağa olan tələbat qonşu Türkiyə və İrandan idxal, o cümlədən bir sıra yardımlar hesabına qarşılanırdısa, sonrakı illər ərzində səmərəli aqrar islahatlara uyğun olaraq aqrar potensialın hərəkətə gətirilməsi üçün kompleks tədbirlərə başlanıldı. Aqrar sektorda xüsusi mülkiyyətçiliyin önə çəkilməsi bu istiqamətdə əsas dönüş nöqtəsi idi.

Ötən dövr ərzində kompleks tədbirlər çərçivəsində yeni emal müəssisələrinin yaradılması, məhsul istehsalçılarına dövlət maliyyə yardımlarının göstərilməsi, gübrələrin güzəştə çatdırılması, meliorasiya-irriqasiya sistemlərinin yenilənməsi, səmərəli kreditləşdirmə mexanizminin formalaşdırılması, bu sahədə lizinqin inkişafının dəstəklənməsi, kənd təsərrüfatı texnikalarının sayının tələbatı uyğun artırılması, yeni satış bazarlarının təşviqi bu sahədə iqtisadi aktivliyi əhəmiyyətli dərəcədə intensivləşdirmişdir.

Bu müddət ərzində kənd təsərrüfatının davamlı inkişafına yönəldilmiş kompleks islahatlar üzrə mühüm qərarlar qəbul edilmiş, proqram xarakterli idarəetmə formalaşdırılmış, 2005-2010-cu illəri əhatə edən Naxçıvan Muxtar Respublikasında kartofculuğun inkişafı üzrə, 2008-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair və 2012-2015-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında meyvəçiliyin və tərəvəzçiliyin inkişafı üzrə Dövlət Proqramları qəbul olunmaqla konkret inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir. [4]

Muxtar respublikada ərzaq balansının müsbət meylliliyini təmin etmək, idxaldan asılı olmayan dayanıqlı ərzaq təminatına nail olmaq üçün bitkililiyin inkişafı otən dövr ərzində prioritet istiqamət kimi diqqətdə saxlanılmış, bu sahədə ciddi irəliləyişlər əldə olunmuşdur. Əkinə yararlı torpaqlar tam şəkildə əkin dövrünə qatılmaqla 2011-ci ilin məhsulu üçün 60 min 20 hektar sahədə əkin işləri həyata keçirilmişdir ki, bu da 1996-cı ilin məhsulu üçün əkilmiş sahədən 2,2 dəfə çoxdur [6].

Taxılçılığa mühüm əhəmiyyətli sahə kimi yanaşılması nəticəsində bu sahədə yüksək artım meyllərinə nail olunmuşdur. Ən əsası odur ki, əsas təbii ehtiyat sayılan torpaqların məhdud olması nəzərə alınır və bitkililik müasir aqrokimyəvi və aqrotexniki tədbirlərə əsaslanan intensiv metodlarla, yəni məhsuldarlığın yüksəldilməsi yolu ilə inkişaf etdirilir.

Tarix və onun problemləri, №2 2013

Bunun nəticəsində 1996-cı ilə nisbətən 2011-ci ildə taxıl istehsalı 4,6 dəfə artmışdır.

Səmərəli maliyyə dəstəyi qismində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına sərf etdikləri yanacaq və motor yağlarına görə subsidiyaların, məhsuldarlığın artırılması üçün gübrələrin verilməsi bitkiçiliyin inkişafında xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

2009-cu ildə tutumu 18 min ton taxılı uzunmüddətə, tutumu 20 min ton taxılı qısamüddətə saxlamağa imkan verən Naxçıvan Muxtar Respublikası Taxıl Ehtiyatı Anbarının istifadəyə verilməsi muxtar respublikada taxıl ehtiyatlarının yaradılmasında əsas rol oynamaqla istehsalçıların məhsul tədaruku zamanı rastlaşdıqları problemlərin aradan qaldırılmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Son illər ərzində muxtar respublikada istehsal olunan buğdanın hər kilogramının orta hesabla 30 qəpikdən mərkəzləşmiş qaydada satın alınması məhsul istehsalçıları üçün taxıl istehsalına və onun vaxtında itkisiz yığılmasına marağını daha da artırmışdır.

Yüksək istehlak xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq muxtar respublikada kartof istehsalına xüsusi önəm verilir. Daxili bazarın kartofla təminatında idxaldan asılılığı azaltmaq, əhali tələbatının keyfiyyətli yerli məhsul hesabına ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə reallaşdırılan tədbirlərə uyğun olaraq kartof əkinə üçün əlverişli torpaq sahələri müəyyənləşdirilmişdir. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2011-ci ildə 2764 hektar sahədə kartof əkilmişdir. Ötən il bu sahələrdən 38309,6 ton məhsul yığılmışdır ki, bu da 1996-cı ildəki göstəricidən 6,4 dəfə çoxdur. Artıq muxtar respublikada bitkiçilik məhsullarına olan tələbat əsas etibarilə yerli istehsal hesabına ödənilməkdədir. 2011-ci ildə muxtar respublikada 101028 ton taxıl, 65247 ton tərəvəz, 40193 ton bostan məhsulları, 54622,4 ton meyvə və giləmeyvə istehsal olunmuşdur ki, bu da 1996-cı ildə olan göstəriciləri müvafiq olaraq 4,6 dəfə, 2,4 dəfə, 10,9 dəfə, 10,1 faiz üstələmişdir [6].

Əsas strateji xəttə uyğun olaraq yerli tələbatın səmərəli ödənilməsi ilə yanaşı muxtar respublikada son illər ərzində yerli tələbatdan artıq səviyyədə istehsal olunan bir sıra meyvə və tərəvəz məhsullarının ixracı davamlı xarakter almışdır. Ötən il ərzində xarici ölkələrə və respublikamızın digər bölgələrinə 90 milyon 461 min ABS dollar həcmində kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac olunmuşdur.

Aqrar sektorda yüksək iqtisadi aktivliyi təmin edən amillərdən biri isə kənd təsərrüfatı üzrə maşın və mexanizmlərin sayının tələbatı uyğun olaraq artırılmasından ibarətdir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərə uyğun olaraq “Naxçıvan Aqrolizinq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xətti ilə 137 ədədi 2012-ci ilin yanvar-may aylarında olmaqla cəmi 822 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası alınaraq muxtar respublikaya gətirilmişdir. 2012-ci ilin yanvar-may aylarında əvvəlki illərdə gətirilən texnikalarla birlikdə 138 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası lizinq yolu ilə məhsul istehsalçılarına verilmişdir. Ümumilikdə 1996-cı ildən ötən dövr ərzində muxtar respublikaya 988 ədəd müxtəlif təyinatlı kənd təsərrüfatı texnikası gətirilmişdir.

Aqrar sektorun inkişafında mühüm mərhələ kimi soyuducu anbarların yaradılması prosesi davam etdirilir. Bu dövr ərzində tutumu 9 min 720 ton olan 14 soyuducu anbar istifadəyə verilmiş, tutumu 2 min ton olan bir soyuducu anbar hazırda qurulmaqdadır.

Muxtar respublikada kənd təsərrüfatının əsas sahələrindən biri də heyvandarlıqdır. Əhalinin heyvandarlıq məhsulları ilə etibarlı təminatı üçün bu sahəyə xüsusi diqqət yetirilmiş, heyvanların baş sayında və heyvandarlıq məhsullarının istehsalında artıma nail olunmuşdur.

Heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi, daxili bazarda heyvandarlıq məhsullarına olan tələbatın tam ödənilməsi və bu sahədə ixracın təşviqi diqqət mərkəzində saxlanılır. Bu strateji məqsədlərə çatmaqda isə şübhəsiz ki, təkmilləşdirilmiş baytarlıq xidməti mühüm rol oynayır.

Baytarlıq tədbirləri üzrə biopreparatların, dərman vasitələrinin, müasir tipli cihaz və avadanlıqların, məhsuldar cinsdən olan mal-qaranın və süni mayalandırma avadanlıqlarının alınaraq muxtar respublikaya gətirilməsi və intensive istifadəsi artıq davamlı xarakter almışdır.

Heyvandarlıqda baş sayının dinamik artımı öz növbəsində əsas heyvandarlıq məhsullarının ciddi artımına zəmin yaratmışdır.

Yüksək tələbata uyğun olaraq kənd təsərrüfatının mühüm sahələrindən olan quşçuluq və balıqçılığın inkişafı müntəzəm olaraq dəstəklənmiş, 41 yeni quşçuluq və 11 balıqçılıq təsərrüfatları istifadəyə verilmişdir.

Muxtar respublikada kənd təsərrüfatının perspektivli sahələrindən biri də arıçılıqdır. Bu sahənin inkişafı ilə əlaqədar son illər göstərilən dövlət maliyyə dəstəyinin həcmi artırılmış, balın emalı və qablaşdırılması ilə məşğul olan istehsal sahələri istifadəyə verilmişdir.

Kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi və bu sahədə sahibkarlığa dəstək məqsədilə təkcə ötən il muxtar respublikanın bank və kredit təşkilatları tərəfindən kənd təsərrüfatı müəssisələrinə və ayrı-ayrı fiziki şəxslərə ümumilikdə 15 milyon 897 min manatdan artıq həcmdə və yaxud 1996-cı illə müqayisədə 76 dəfə çox kredit verilmişdir.

Həyata keçirilən aqrar siyasətin səmərəli nəticəsi olaraq yerli tələbatın əsas etibarlı ilə ödənilməsinə nail olunmuş, daxili bazarda məhsul bolluğu yaranmışdır. 2011-ci ildə muxtar respublikada 296 milyon 117 min manatlıq kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal olunmuşdur ki, bu da 1996-cı ildəki müvafiq göstəricidən 7 dəfə çoxdur [6].

Təhlil və araşdırmalardan məlum olur ki, muxtar respublikada aqrar sahədə əldə olunan dinamik inkişaf ümummilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində mümkün olmuşdur. Bu sahədə zamanın tələblərinə uyğun olaraq təkmilləşdirilmə aparılmalıdır və fikrimizcə aşağıda göstərilənlərə diqqət yetrilməlidir:

- aqrar sahədə innovasiyaların tətbiqinə geniş imkanlar yaradılmalı;
- iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması sürətləndirilməli;
- bu sahədə məhsul istehsalının təşviqi üçün dövlət sifariş formasına üstünlük verilməlidir;

- daxili bazarın qorunması tədbirləri bir qədər də təkmilləşdirilməlidir;
- aqrar idarəetmədə yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanmasına və onların işlə təmin olunmasına diqqət yetrilməlidir;

- regionun təbii iqlim şəraiti nəzərə alınmaqla məhsuldar bitkiçilik və heyvandarlıq sortlarının respublikaya gətirilməsi.

Fikrimizcə dünyada dəyişən tələbləri nəzərə almaqla həyata keçirilən iqtisadi dəyişikliklər dahi siyasətçi, ümummilli lider Heydər Əliyevin qarşıya qoyduğu məqsədlərin gerçəkləşdirilməsini sürətləndirəcəkdir.

Aparılan təhlillər və sosial-iqtisadi proseslərin yekunu göstərir ki, muxtar respublikamız sürətli inkişaf tempini qoruyub saxlamaq üçün bütün potensial imkanlarını səfərbər edir, daha uğurlu nəticələrə və yeni-yeni nailiyyətlərə doğru inamla irəliləyir.

ƏDƏBİYYAT

1. İnkişafın Naxçıvan modeli : blokadadan möhtəşəm tərəqqiyə doğru .Naxçıvan-2012
2. Z.Şahverdiyev, İ. Zeynalov. Naxçıvan Muxtar Respublikası 1991-2001-ci illərdə. "Qismət"-2002

Tarix və onun problemləri, №2 2013

- 3.İ.Hacıyev. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ictimai-siyasi həyatı, sosial-iqtisadi və mədəni inkişafı. (1991- 2011-ci illər). Naxçıvan-2011. (272. səh)
- 4.QAYDIŞ. (1990-1993) Bakı- 2008 (840. səh.)
- 5.M.Alaşanova. Heydər Əliyev iqtisadi müstəqilliyimizin banisidir. Bakı-2006 (214.səh)
- 6.Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin materialları.

АГАРЗА РУСТАМОВ

*профессор Нахчыванского Государственного Университета,
доктор экономических наук*

ГЕЙДАР АЛИЕВ: АГРАРНЫЕ РЕФОРМЫ В НАХЧЫВАНСКОЙ АР, ИХ РЕЗУЛЬТАТЫ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье расследуются аграрные реформы, которые принял общенациональный лидер Г.Алиев в Нахчыванской Автономной Республике, аграрная политика, которую он воплотил в жизнь, после того, как вернулся на руководство страны и влияние этой политики на сельское хозяйство автономной республики.

Оценивая полученные результаты, соответственно экономической политике определились основные направления решения проблем в регионе.

AGARZA RUSTAMOV

*professor of Nakhchivan State University,
doctor of Economic Sciences*

HAYDAR ALIYEV: AGRARIAN REFORMS IN NAKHCHIVAN AR, ITS RESULTS, PROBLEMS AND PERSPECT

The article studies the agrarian reforms founded in Nakhchivan Autonomous Republic by national leader H. Aliyev and also agrarian policy pursued by H. Aliyev after returning to power, influence of reforms on agriculture of autonomous republic.

Achieved results were estimated according to economic policy and directions of problems solutions have been determined.

Rəyçilər: t.e.d. H. Cəfərov, t.e.d. A.C. İsgəndərov

Naxçıvan Dövlət Universiteti Elmi Şurasının 19 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (protokol №05)